

**Європейська Комісія за демократію через право
(Венеціанська Комісія)**

СПІЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Венеціанської Комісії,

Директорату з прав людини (DHR)

**Генерального директорату з прав людини і верховенства права ради
Європи та**

Бюро ОБСЄ з демократичних інститутів і прав людини (БДІПЛ/ОБСЄ)

щодо двох проектів законів про гарантії свободи мирних зібрань

**ухвалений Венеціанською Комісією на 108-й пленарній сесії
(Венеція, 14-15 жовтня 2016 р.)**

На базі коментарів

Клер БАЗІ-МАЛОПІ (Член, Франція)

Ніколае ЕСАНУ (Член, Республіка Молдова)

Латіфа ХУСЕЙНУ (член, Азербайджан)

Александра Вашкевича (експерт, DHR)

Панелі експертів ОБСЄ/БДІПЛ з питань свободи зібрань

II. Основні висновки

10. Венеціанська комісія, Генеральний директорат і ОБСЄ/БДІПЛ вітають зусилля, які докладаються Україною щодо створення правових рамок для реалізації права на свободу мирних зібрань.

11. Обидва подані для оцінки проекти закону, значні частини яких відповідають міжнародним стандартам, є реальною спробою заповнити існуючий законодавчий пробіл у цій сфері, як зазначалося у рішенні ЄСПЛ у справі *Веренцов проти України*.

12. Українська влада повинна сама обрати належний шлях для виконання вимог даного рішення суду, або запровадивши окремий закон щодо свободи зібрань, або шляхом внесення поправок в існуюче законодавство для регулювання даної сфери. Хоча їм і знадобляться подальші вдосконалення, обидва проекти закону стануть хорошою основою для майбутніх правових рамок.

13. Зрештою, ті, хто приймає рішення в Україні, вирішуватимуть, який з проектів закону підлягатиме подальшим крокам в рамках законодавчої процедури. Незалежно від їхнього вибору, суть спостережень і рекомендацій, які наводяться у даному спільному висновку щодо обох проектах закону, а також ті, які містяться у попередніх висновках, ухвалених Венеціанською Комісією стосовно України у сфері свободи мирних зібрань, залишаються застосовуваними.

14. На додачу до більш конкретних рекомендацій, які вже наводяться у даному Висновку, українській владі можна адресувати наступні загальні рекомендації:

Загальні рекомендації щодо обох проектів закону:

- Визначення зібрання, яке наводиться в обох проектах закону, необхідно звузити, а термін «захід» необхідно замінити на «зібрання людей для висловлення позиції» притаманне концепції зібрання;
- У проект закону №3587-1 необхідно ввести поняття спонтанного зібрання, а також у положенні про спонтанне мирне зібрання в проекті закону №3587 необхідно роз'яснити, чому у випадку мирних зібрань неможливо застосування процедури сповіщення.
- Необхідно переглянути Статтю 2 обох проектів, в якій зі сфери дії майбутнього закону виключаються певні категорії зібрань. Можна додати положення, в якому йтиметься, що у випадку, якщо інше законодавство передбачає більш жорсткі обмеження даних категорій зібрань, застосовуватиметься Закон про зібрання. Виключення зустрічей з кандидатами в депутати, членами парламенту і кандидатами на посаду президента необхідно видалити, адже подібні зібрання входять до поняття зібрання;
- Положення щодо підстав для обмеження зібрань необхідно гармонізувати зі Статтею 39(2) Конституції. З обох проектів закону необхідно виключити обмеження свободи зібрання, оснований на змісті зібрання.

- До обох проектів закону необхідно додати винятки до правила, що лише суд може обмежувати реалізацію свободи зібрань, а правоохоронні органи повинні мати право запроваджувати певні необхідні і пропорційні обмеження під час зібрання без рішення суду. Проекти закону повинні визначати умови, за яких правоохоронні органи можуть пропорційним чином застосовувати силу.

Рекомендації до проекту закону №3587

- Стаття 7(1) повинна чітко визначати список зібрань, які не вимагають сповіщення, включаючи зібрання менше певного порогу розміру та спонтанні зібрання;
- Необхідно конкретизувати, які органи влади необхідно повідомляти до проведення зібрання. Перевагу необхідно віддати підходу «єдиного вікна», а не численних органів, які необхідно повідомляти, як зазначається у проекті закону.
- Вимога щодо того, що у повідомленні має міститися інформація про «мету зібрання» необхідно видалити. Неправильна оцінка, зазначена у повідомленні, щодо кількості учасників та тривалості зібрання, не повинна тягнути за собою негативні наслідки щодо права на свободу мирного зібрання;
- Посилання згідно зі Статтею 8(1)8 на потребу у «спеціальному дозволі» у випадку тимчасового обмеження руху транспорту необхідно видалити.

Рекомендації щодо проекту закону №3587-1

- Необов'язковий характер сповіщення (Стаття 6), хоча він і відповідає міжнародним стандартам, схоже, суперечить Статті 39 Конституції, яка вимагає завчасного сповіщення про проведення зібрання. У випадку, якщо необов'язковий характер сповіщення буде збережено, необхідно буде внести поправки до відповідного конституційного положення;
- Положення, яким обґрунтовується вимога про сповіщення, необхідно переглянути; необхідно додати інші підстави, окрім безпеки учасників, адже забезпечення безпеки є не єдиною метою сповіщення. У проекті необхідно роз'яснити, який орган влади має компетенцію для оцінки того, чи потрібне сповіщення з огляд на міркування безпеки та інші потреби; і
- Статтю 6 необхідно роз'яснити щодо того, який орган влади необхідно сповіщати про заплановане зібрання, а також необхідно запровадити часові рамки для сповіщення. Необхідно надати чіткі вказівки щодо того, яка інформація має міститися у повідомленні.